

милування не залежить від тяжкості вини, хоча це враховується при визначенні доцільності помилування.

Література:

1. Кримінальний Кодекс України // Інтернет-ресурс. - Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14e>
2. Конституція України // Інтернет-ресурс. - Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Указ Президента України №902/2010 «Про Положення про порядок здійснення помилування» // Інтернет – ресурс. - Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/902/2010>
4. Кузнецов В. В., Савченко А. В. Кримінальне право України: Навч. посіб. / Кузнецов В. В., Савченко А. В. / За заг. ред. О. М. Джужи. – Вид. 2-ге доп. та перероб. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.

Бондаренко Ю.Б.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу факультету філології та журналістики
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В.Г.Короленка*

ПРАВО ОСОБИ НА УЧАСТЬ У ДОНОРСКИХ ПРОГРАММАХ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ: ЮРИДИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ

Конституційною основою регламентації донорства в Україні є ст. 29 Основного Закону, яка визначає право на особисту недоторканність в аспекті згоди чи відмови від будь-якого медичного втручання. На деталізацію змісту цієї норми в законодавстві України передбачено право на донорство або окремі його структурні елементи, зокрема, у Цивільному кодексі України від 16.01.2003 р. (ст. 290, п. 7 ст. 281) [1], Основах законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 р. (ст. 46, 47, 48) (далі – Основи) [2, с. 7], Законі України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» від 16.07.1999 р., Законі України «Про донорство крові та її компонентів» від 23.06.1995 р., а також підзаконних нормативно-правових актах, що визначають окремі питання у сфері донорства.

Характерною особливістю трансплантації з донорством живих осіб є зміст оперативного втручання, при якому виокремлюються інтереси двох людей, — донора і реципієнта. В такому разі донор, по суті, надає можливість медичному персоналу здійснити втручання в свій організм, тим самим порушуючи тілесну цілісність. Це втручання спрямоване не на власне лікування. Тому тут мова йде про нанесення шкоди здоров'ю людині. Беручи до уваги, що донорами є люди, які мають життєздатний

пересаджуваний орган, шкода завдається потенційно здоровій людині. В зв'язку з цим свої законні права на життя і фізичну недоторканність індивід передає лікарям. Рівень сучасної медицини не дозволяє, на жаль, максимально точно прогнозувати результат оперативного втручання для донора.

Тому основними умовами, наявність яких обов'язкова при донорстві живих людей, є добровільна інформована згода донора у поєднанні з достатнім рівнем фізичного і психічного здоров'я. За умови дотримання цих параметрів можна констатувати, що при трансплантації враховані права донора на життя і фізичну (тілесну) недоторканність. У реципієнта при цьому виді трансплантації також певною мірою порушується право на тілесну недоторканність. Проте тут мова йде про втручання, спрямоване на благо хворої людини, і метою операції є її одужання. Формально і тут тілесна оболонка реципієнта порушується, але для надання цьому акту законності достатньо інформованої згоди хворого. Враховуючи необхідність пересадки і велику значущість її для життя і здоров'я реципієнта, механізм отримання права на втручання в його фізичну (тілесну) оболонку є доступнішим, ніж у випадку з донором.

Право на отримання гарантій при трансплантації обґрунтоване завдяки високому ступеню ризику, яким піддаються донор і реципієнт при такому складному оперативному втручанні, яким є трансплантація. Проникнення в тілесну оболонку індивіда, зачіпання його основних прав і свобод мають бути належним чином компенсовані системою гарантій, які надаються суб'єктам трансплантації перед операцією. Надає вказані гарантії медична установа, в якій виконується трансплантація. Безпосередньо тягар відповідальності по забезпеченню передбачених гарантій лягає на хірургічну бригаду, що здійснює пересадку. В зв'язку з цим набуває особливої важливості розробка медико-правових стандартів, що стосуються виконання трансплантації. Медико-правовий стандарт трансплантації органів або тканин - це система правової оцінки результатів оперативного втручання, що базується на сучасних досягненнях медичної науки та включає особливості стану здоров'я суб'єктів пересадки до операції, технічні складнощі виконання, співвідношення запланованих і отриманих результатів трансплантації [3, с. 409].

Насправді важко визначити успіх або невдача, коли хворий, за всіма лікарськими канонами приречений на глибоку інвалідність, після проведеної пересадки нирки прожив 8 років, маючи можливість вести відносно повноцінний спосіб життя. Тоді як донор, що пожертвував близькому родичеві нирку, після трансплантації визнаний інвалідом I групи.

Гарантії, які надаються донору, повинні включати:

попереднє всебічне комплексне медичне обстеження;

вилучення тільки заздалегідь визначеного певного парного органу, частини органу або тканини;

відсутність значної шкоди здоров'ю після вилучення з організму трансплантанта;

пересадка органу або тканини попередньо визначеному конкретному реципієнтові;

диспансерне динамічне спостереження після трансплантації.

Крім того, згідно розділу VI Закону «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» донор має право на певні заходи соціального характеру:

1) особа, яка дала згоду стати донором, до взяття гомотрансплантанта має право відмовитися від даної нею раніше на це згоди;

2) на випадок смерті, зараження його інфекційною хворобою, виникнення у нього інших хвороб чи розладів здоров'я у зв'язку з виконанням ним донорської функції, він підлягає обов'язковому державному страхуванню в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

3) донору в порядку, встановленому законом України, відшкодовується шкода, заподіяна ушкодженням здоров'я у зв'язку з виконанням ним донорської функції з урахуванням додаткових витрат на лікування, посилене харчування та інші заходи, спрямовані на його соціально-трудову та професійну реабілітацію;

4) інвалідність донора, що настала у зв'язку з виконанням ним донорської функції, прирівнюється до інвалідності внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання;

5) у разі смерті донора, що настала внаслідок виконання ним донорської функції, членам сім'ї померлого, які були на його утриманні, призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника.

Реципієнтові, як особі, що звернулася за медичною допомогою, набагато важче, напевно, практично неможливо, гарантувати сприятливий прогноз його захворювання. В зв'язку з цим особливої значущості набувають гарантії, які дійсно реципієнт має право отримати від лікувальної установи. Йдеться про:

попереднє всебічне комплексне медичне обстеження;

недопущення зараження від донора системними або інфекційними захворюваннями (СНІД, гепатит В та ін.);

забезпечення спеціалізованою медичною допомогою в ранній після операції період;

диспансерне динамічне спостереження протягом тривалого часу після трансплантації [4, с. 83].

За недотримання законодавчо встановлених умов проведення донорства у вітчизняному законодавстві передбачено кримінальну відповідальність за ст. 43 Кримінального кодексу України („Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини”) чи за ст. 144 Кримінального кодексу України („Насильницьке донорство” – законодавець тлумачить це поняття вузько, лише як донорство крові та її

компонентів). За порушення законодавства щодо донорства репродуктивних клітин кримінальна відповідальність чиним Кримінальним кодексом України не передбачена [5, с. 91].

Література:

1. Цивільний кодекс України. – К. : Атіка, - 2003. – 248 с.
2. Медичне право України: зб. нормативно-правових актів / упоряд. і наук. ред. Н. Б. Болотіна. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», - 2001. – 637 с.
3. Стеценко С. Г., Стеценко В. Ю., Сенюта І. Я. Медичне право України: Підручник / С.Г. Стеценко, В.Ю. Стеценко, І.Я. Сенюта / За заг ред д. ю н., проф. С. Г. Стеценка. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. - 507 с
4. Пипченко Б.Г. Дискусійні аспекти надання згоди про донорство органів та тканин для трансплантації. / Б.Г. Пипченко / КНУВС / Медичне право України та його законодавче забезпечення. Матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конференції. – Львів, - 2008. - 114 с.
5. Шаповал Л. Згода донора на вилучення анатомічного матеріалу після його смерті (значення та проблемні питання) / Л. Шаповал. // Цивільне право. - № 10. – 2009. - С. 90-92.
6. Степанова Е.Н. Социологическая оценка правового регулирования органного донорства для трансплантации в России / Е.Н. Степанова // Вестник Московского университета. Сер. 18. Социология и политология. - 2002. - №4. - С. 174-178.

Лаврук І. В.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В.Г.Короленка*

КОНСТИТУЦІЙНІ ТА ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ОСОБИ НА ЗАЙНЯТТЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Реалізація права неможлива без активної участі держави. Вона відбувається відповідним способом, з використанням належних засобів та дотриманням умов. Порядок організації реалізації права представляє собою цілий юридичний механізм. Щодо конституційного права на підприємницьку діяльність – він встановлений на законодавчому рівні як процедурно-правовий. Через те, реалізація права на підприємницьку діяльність не зводиться лише до закріплення його за суб'єктом, а означає користування правом у регламентованому законодавством процедурно-правовому порядку [1, с. 100].

Конституційне право на підприємницьку діяльність визначається як гарантована державою можливість зайняття самостійною, ініціативною, на власний ризик діяльністю з виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг з метою одержання прибутку.